

Univers Pedagogic

32 (962),
11 septembrie 2025

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

pro

Numărul studenților din Moldova a crescut cu 7%

Universitățile din Republica Moldova au înregistrat o creștere de 7% a numărului de studenți înmatriculați pentru anul universitar 2025-2026, comparativ cu anul precedent. Potrivit Ministerului Educației și Cercetării, aproximativ 16 mii de tineri au fost admiși la programele de licență, iar peste 5 mii - la master.

Cele mai mari creșteri s-au înregistrat la Academia de Studii Economice din Moldova și la Universitatea Tehnică a Moldovei - aproape 18%, urmate de Universitatea de Stat din Moldova, cu peste 14%. În rândul universităților private, Universitatea Liberă Internațională din Moldova a raportat o creștere de circa 10%. Ministerul a precizat că tendința

ascendentă se datorează investițiilor făcute în modernizarea universităților, dar și campaniei naționale „Învățăm în Moldova”, desfășurată în primăvara

acestui an, prin intermediul căreia peste 7 mii de elevi au vizitat instituțiile de învățământ superior. Oficialii au subliniat faptul că aceste rezultate confirmă atractivitatea tot mai mare a studiilor universitare din țară, datorită calității programelor și perspectivelor oferite absolvenților.

După primele două tururi, 89% dintre locurile la licență și 94% la master sunt ocupate. Totodată, rămân vacante 575 de locuri la licență și 179 la master, în special la Științe ale educației (399), Științe agricole (68), Inginerie (36), Servicii de securitate (59) și Științe fundamentale (89).

Ministerul a anunțat că turul III de admitere se desfășoară în perioada 1-26 septembrie a.c. Candidații pot depune dosarul doar la o singură universitate și pentru o singură specialitate, spre deosebire de primele două tururi, când înscrierea se făcea online prin platforma eadmitere.gov.md.

Prevenirea violenței în școli, o prioritate

Un plan comun de acțiuni privind prevenirea violenței în școli și crearea unui mediu educațional sigur pentru elevi, cadre didactice și părinți a fost inițiat de Ministerul Educației și Cercetării (MEC) și Ministerul Afacerilor Interne (MAI). Astfel, cadre didactice și polițiști vor coopera pentru o intervenție promptă și profesionistă, oferind sprijin elevilor atunci când apar dificultăți sau conflicte.

Valentina Olaru, secretar de stat la MEC, a specificat că „Principalul obiectiv al inițiativei este reducerea fenomenului de bullying și a altor forme de violență în școli, printr-un set de măsuri integrate de prevenție, informare și educație. Elevii și părinții vor participa la activități de instruire care îi vor ajuta să înțeleagă consecințele comportamentelor agresive și să reacționeze corect în situații de risc”.

La rândul său, Daniela Misail-Nichitin, ministrul Afacerilor Interne, a remarcat că „Siguranța copiilor este o prioritate absolută pentru MAI. Prin acest parteneriat vom fi alături de elevi, profesori și părinți, pentru ca școala să fie un loc protejat, unde fiecare copil poate să învețe și să se dezvolte liber, fără frică și fără violență”.

Acțiunile coordonate de ambele părți se vor derula atât

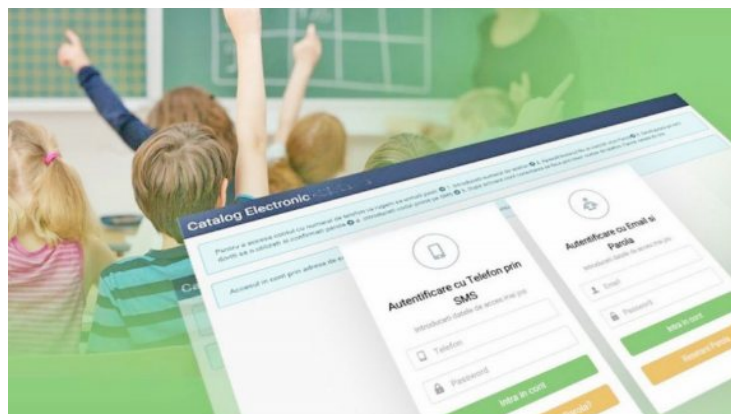

la nivel local, cât și național, implicând APL, organizații neguvernamentale și parteneri internaționali. În plus, MEC continuă să desfășoare acțiuni pentru ca în școli să fie aplicată Metodologia de prevenire și combatere a bullying-ului, aprobată în anul 2022.

Pentru a avea o imagine clară asupra situației, Ministerul colectează de două ori pe an informații de la școli și de la autoritățile locale despre cazuri suspecte de violență, neglijare, exploatare sau trafic de copii. Aceste rapoarte pot fi consultate pe site-ul oficial al MEC, la rubrica „Educație” → „Prevenirea și combaterea violenței”.

În luna noiembrie a fiecărui an, este marcată Ziua internațională împotriva violenței și bullying-ului în școli, inclusiv împotriva cyberbullying-ului. În acest context, toate școlile din R. Moldova organizează activități tematice de informare și educație pentru elevi, părinți și profesori.

PESTE 700 DE ȘCOLI UTILIZEAZĂ CATALOGUL ELECTRONIC

În anul de studii 2025-2026, peste 700 de instituții de învățământ general din Republica Moldova, adică circa 60% din total, vor utiliza Sistemul Informațional Catalogul Electronic (SICE). Datele Ministerului Educației și Cercetării arată că ponderea este în creștere față de anul precedent, când doar jumătate dintre școli aplicau această soluție digitală.

Catalogul electronic permite accesul rapid la informații despre reușita școlară și frecvența elevilor, inclusiv note, absențe și comentariile profesorilor. Platforma oferă, totodată, posibilitatea de a consulta temele predate și sarcinile pentru acasă, facilitând comunicarea directă dintre cadrele didactice și părinți.

Ministerul Educației și Cercetării a anunțat că, în perioada 9-15 septembrie, va organiza sesiuni de instruire online pentru instituțiile care implementează sistemul pentru prima dată, dar și sesiuni de informare pentru școlile care îl utilizează deja. Informațiile detaliate vor fi transmise direct instituțiilor de învățământ. Lista actualizată a școlilor participante, precum și instrucțiunile de acces pentru părinți pot fi consultate pe site-ul oficial al MEC.

Burse academice elvețiene pentru tineri din R. Moldova

Cercetători și tineri savanți din Republica Moldova pot beneficia de burse academice pentru anul universitar 2026-2027, oferite de Biroul de cooperare al Elveției, prin Reprezentanța Ambasadei Confederației Elvețiene.

Bursele sunt acordate prin intermediul Comisiei federale destinate studenților străini, vizând trei categorii de studiu: burse de cercetare științifică (12 luni, pentru tineri născuți după 31 decembrie 1990); burse de doctorat (până la 3 ani, pentru candidați născuți după 31 decembrie 1990); burse postdoctorale (12 luni, pentru cercetători care au obținut titlul de doctor între 1 ianuarie 2023 și 31 iulie 2026).

Candidații trebuie să cunoască la nivel avansat, în funcție de cerințele universității alese,

una din următoarele limbi străine: franceza, germana, italiana sau engleza. De reținut că pentru anul 2026-2027, Guvernul Elveției nu oferă burse la studii de masterat.

Dosarele se depun online, până în data de 28 noiembrie a.c., pe platforma oficială GO ESKAS. Procedura include test de eligibilitate, completarea cererii și încărcarea documentelor justificative. Aplicarea pentru aceste burse este gratuită și se face exclusiv prin canale oficiale ale Ambasadelor Elveției.

Decada Circulației Rutiere la Liceul „Orizont” din Bălți

„A învăța lumea să fie atentă este un serviciu constructiv demn de marele dar al vieții oferite de Dumnezeu omului”

Judecătorul Harold H. Burton

Decada Circulației Rutiere, o inițiativă educativă în baza planului anual de activitate al instituției școlare și a recomandărilor MEC, s-a desfășurat în perioada 1-10 septembrie curent în cadrul IPÎ Liceului Teoretic „Orizont” din municipiul Bălți. Evenimentul a inclus lecții tematice, concursuri interactive, prezentări ale regulilor de circulație și formarea deprinderilor corecte de circulație.

De asemenea, elevii au participat la jocuri educative, au învățat din semnele de circulație, au fost implicați în simulări și discuții despre prevenirea accidentelor rutiere și responsabilitățile în trafic. Prin intermediul acestei campanii, Liceul „Orizont” și-a propus să

consolideze comportamentul responsabil al elevilor în calitate de pietoni, pasageri sau viitori conducători auto, contribuind astfel la reducerea riscurilor în trafic.

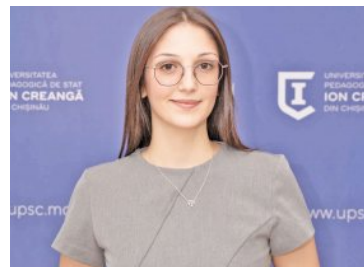
Remarcăm faptul că activitățile din cadrul instituției de învățământ s-au desfășurat într-un spirit de colaborare (profesori-elevi și elevi cu elevi), responsabilitate și implicare activă a întregii comunități școlare. Să nu uităm că siguranța începe cu educația, iar la Liceul „Orizont” din Bălți acest principiu este pus în practică în fiecare zi de școală.

Aliona CRECIUN,
Alexandru COCETOV,
profesori,
IPÎ LT „Orizont”, filiala Bălți

Studente UPSC, laureate ale Burselor Republicii și Guvernului

Două studente ale Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău au fost distinse, pentru anul de studii 2025-2026, cu cele mai prestigioase burse naționale – Bursa Republicii și Bursa Guvernului.

Carmen-Emilia Pinzaru, studentă în anul III la Facultatea de Psihologie și Psihopedagogie Specială, programul Psihopedagogie, a obținut *Bursa Republicii*, distincție oferită anual celor mai performanți studenți de la instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova. Aceasta reprezintă cea

mai înaltă recunoaștere a excelenței academice pe care un student o poate primi la nivel național.

Alina Ciorchin, colegă de facultate și program, a devenit laureata *Bursei Guvernului*, acordată tinerilor cu rezultate academice remarcabile și cu implicare activă în activități

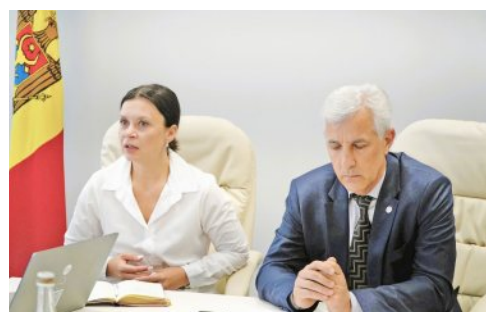

extracurriculare și de cercetare. Cele două burse sunt oferite anual de către stat și au menirea de a stimula performanța academică, spiritul de cercetare și implicarea civică a studenților, contribuind la formarea unei noi generații de specialiști valoroși pentru societate.

Cehia va contribui la crearea unei ferme didactice la Brătușeni

Republica Cehă va sprijini construirea unei ferme didactice moderne la Colegiul de Medicină Veterinară și Economie Agrară din Brătușeni, Edineț. Proiectul a fost susținut de directorul Agenției Cehe de Dezvoltare, propunându-și să ofere studenților condiții practice de instruire în conformitate cu standardele europene.

Ferma va fi dotată cu echipamente performante și infrastructura necesară pentru desfășurarea lucrărilor practice, consolidând învățământul agrar din Nordul țării și creând noi oportunități de colaborare internațională. Aceasta se va specializa în vederea creșterii bovine-

lor de rasă mixtă, fiind și o platformă de consultanță și instruire continuă pentru fermieri.

Investiția urmează să fie finalizată până la sfârșitul anului 2026, în prezent, lucrându-se la proiectele conceptuale și de estimare a costurilor necesare pentru

construcție și dotare. De remarcat că proiectul se înscrie în parteneriatul de lungă durată dintre R. Moldova și Cehia, inclusiv în domeniul educației.

Este de menționat că instituția din Brătușeni pregătește felceri veterinari și tehnicieni de creștere a animalelor și prelucrare primară. Colegiul a beneficiat anterior de ajutorul oferit de parteneri de dezvoltare prin proiectul AGGRI (Investiții pentru Guvernanță, Creștere și Reziliență în Agricultură), care a dotat instituția cu o clinică mobilă veterinară, grație unei finanțări venite din partea Băncii Mondiale.

DRRM: Donații de carte din România pentru 200 de biblioteci din R. Moldova

Departamentul pentru Relația cu Republica Moldova (DRRM) din cadrul Guvernului României a donat 80 de mii de cărți noi în limba română pentru 200 de biblioteci publice din țara noastră. Donația a fost împărțită în 400 de pachete de carte, fiind realizată în cadrul proiectului „Dotarea bibliotecilor din Republica Moldova, ediția a II-a”.

În acest context, un reprezentant al DRRM s-a întâlnit la sediul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (BNRM) cu mai mulți bibliotecari din diferite raioane. Întrunirea s-a desfășurat în prezența directorului BNRM, Elena Pintilei, discutându-se cu precădere despre necesitățile prioritare ale bibliotecilor publice din Moldova.

„Ne implicăm în continuare pentru a ne asigura că aceste cărți ajung în bibliotecile care au depus solicitări pentru îmbunătățirea calității colecțiilor. Țin să menționez că, în urma proiectului din 2024, rata de înnoire a colecțiilor bibliotecilor publice a crescut, și sunt sigură că pentru anul 2025 ea se va dubla. Pentru noi, acesta este unul dintre cei mai buni indicatori din ultimii 30 de ani”, a spus Elena Pintilei.

Semnarea documentului oficial de donație între DRRM și BNRM a avut loc în Piața Marii Adunări Naționale din Chișinău, în prezența unor oficiali din România. Secretarul de stat al Executivului României, Dragoș Mihai Hotea, a remarcat că „În ultimii ani, Guvernul României a susținut ferm dezvoltarea europeană a Republicii Moldova. România va continua să sprijine Republica Moldova și toți cetățenii săi în vederea construirii viitorului european al acesteia. Orice acțiune a noastră din ultimii ani este profund inspirată de relația noastră unică de limbă, istorie și cultură”. La rândul său, Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al

României în R. Moldova, Cristian-Leon Țurcanu, a declarat că „Noi, la București și la Chișinău, am ales să construim împreună viitorul european al cetățenilor noștri. Zi de zi, reușim să construim punți, să ne interconectăm tot mai eficient și să asigurăm condiții de viață mai bune pentru fiecare cetățean. Acesta este răspunsul pe care îl oferim celor care investesc neobosit în dezvoltarea societății noastre. Răspunsul nostru constă în investiția în viitorul oamenilor, în cultivarea încrederii, a adevărului și a respectului pentru toți cetățenii. Această nouă donație consistentă de carte românească pentru bibliotecile publice din Republica Moldova

confirmă valorile noastre comune și determinarea de a ne sprijini reciproc într-o lume aflată în continuă schimbare”.

Este de menționat că această acțiune reprezintă o continuare a eforturilor de sprijin cultural și educațional, menite să consolideze spațiul cultural comun și să promoveze limba română pe întreg teritoriul republicii. Reamintim că în luna octombrie 2024, DRRM a realizat cea mai mare donație de carte în limba română pentru bibliotecile din R. Moldova, oferind peste 100 000 de volume în format fizic și tot atâtea în format digital.

„Anul acesta am adus încă 80.000 de volume, iar sute de biblioteci vor beneficia de această

donație. Este vorba despre cărți în limba română, de la autori consacrați și clasici, volume din domeniul dezvoltării personale, beletristică și cărți pentru copii, pe care, cu siguranță, cititorii le vor aprecia. Vă mulțumesc pentru implicare. Guvernul României, prin Departamentul pentru Republica Moldova, va continua în această lună o serie de proiecte. Foarte curând, vom organiza o donație de cărți și rechizite școlare pentru școlile din Republica Moldova. Vă mulțumesc și vă urez lectură plăcută!”, a punctat Constantin-Valentin Răducanu, directorul general cu atribuții de secretar de stat al DRRM.

Iulian BOGATU

INTERVIU CU VIORICA TRIFAUȚAN, PROFESOARĂ DE BIOLOGIE ȘI CHIMIE, DOCTOR ÎN ȘTIINȚE BIOLOGICE

„Venind în fața copiilor cu anumite cerințe, nu am obținut rezultate decât atunci când am reușit să ajung la sufletul fiecăruia”

Fiind aproape de sufletul și inima copiilor, Viorica Trifauțan, profesoară de biologie și chimie, grad didactic superior la biologie, dr. în științe biologice, îmbină aceste științe, menite să formeze o atitudine grijulie față de propria sănătate, de alimentație, ambianță. Benefică pentru sănătatea familiei, a fiecărui om în parte și a societății în general este formarea și cultivarea la discipoli a unei atitudini responsabile față de natură și societate în viața cotidiană. Profesoara și cercetătoarea în domeniul, Viorica Trifauțan participă la conferințe naționale și internaționale, la diferite forumuri, ateliere de lucru, simpozioane, studiază și aplică diverse proiecte pe interesul elevilor. Exemplul dumneaei ne demonstrează că dacă depui suflet în tot ceea ce faci, dacă lucrezi cu dăruire în interesul societății - culegi roade bogate care îți aduc satisfacție și ai șanse să crești profesional și să te bucuri împreună cu discipolii de victoriile obținute.

- Stimată și distinsă dñă Viorica Trifauțan, Vă rugăm să vă referiți la activitatea dvs. ca cercetătoare și pedagog la Gimnaziul nr. 31 din capitală. Cum reușiți să educați generații de elevi care să Vă ofere dragostea și încrederea lor?

-Venind din mediul academic, medical și judiciar, prin intermediul activității mele ca pedagog de câteva decenii, mi-am propus să atrag atenția asupra celor mai alarmante probleme ecologice, sensibilizând și discipolii mei. Educația de mediu este un proces care ajută tânăra generație să câștige cunoștințe, deprinderi, motivații, valori. angajamentul de care au nevoie pentru a gospodări eficient resursele naturii și de a-și asuma responsabilitatea pentru menținerea calității mediului în viitor. În marea avalanșă de informații și cerințe curriculare ce cade pe umerii unui elev, se pierd cele mai înalte valori și deprinderi practice de care el are nevoie în viață. În sistemul nostru educațional există multe divergențe și abordări diferite, din acest considerent persistând diferența de generații, pe alocuri foarte vizibilă. Deși cu toții ne dorim să contribuim pozitiv la un viitor prosper al țării, rezultatul final și relevant este reprezentat printr-o nouă generație cu valori definitorii. Lucrăm cu tinerii, îi pregătim prin diverse forme, dar mai rar ne punem întrebarea dacă aceste studii sunt totalmente utile, accesibile, dezvoltă competențe corespunzătoare provocărilor vitale și dacă păstrăm astfel esența unei personalități.

Pe an ce trece mă conving tot mai mult că atunci când activitatea nu conține dăruire și dragoste, este nulă. Elevul dacă nu simte, nici nu este în stare să ofere. Am început activitatea în această instituție și la început mi-a fost foarte greu; venind în fața copiilor cu anumite

cerințe, nu am obținut rezultat decât atunci când am reușit să ajung la sufletul fiecăruia. Cei mai sinceri sunt copiii – sau te urăsc, sau te iubesc, pentru ei nu există ceva de mijloc. Pentru a obține un feedback din partea lor în ultimul an de studii, trebuie să fii foarte convingător, să-i accepți ca personalități, să le oferi foarte multă dragoste și numai atunci ei vor asimila cunoștințele ce le oferi ca profesor, pentru ca ulterior să te bucuri de reușitele lor. Am avut timp puțin pentru clasele IX-a, dar sper că mi-a reușit să sădesc „...copac în suflet”. „Ți-am sădit copac în suflet, dar nu-i unul ca oricare./Frunza lui e sărutare, rădăcina-i alinare./ Nu se teme de furtună, nu-l răpune ger și vânt./ E copacul Dragostei ce nu crește în Pământ.” Un pur adevăr, cântat de Diana Elena Muja: Copiii de astăzi, lipsiți de dragostea părintească, lăsați singuri sau în supravegherea rudelor, devin absenți, violenți, indiferenți, triști sau se retrag în lumea lor, de unde fără a oferi o parte din sufletul tău, nu-i poți ghida, instrui sau cere de la ei cunoștințe. Dar în cazul în care simt oricât de puțină DRAGOSTE, obții rezultate la care nici nu te așteptai. Astfel, sunt implicați în diverse activități, proiecte, la care participă cu plăcere și interes.

Un sistem educațional reușit trebuie să fie baza societății armonioase spre care tindem. Am trecut prin diverse reforme, am utilizat metode de educație preluate, dar cu timpul înțelegem că nu pot fi totalmente copiate și aplicate în sistemul nostru de învățământ. Orice schimbare radicală a dus deseori la eșec; sunt binevenite doar unele elemente ce solicită adaptare treptată și răbdare. Cu mult entuziasm admirăm ceea ce se întâmplă în țările dezvoltate și ne convingem că sunt multe lucruri care pot fi îmbunătățite în sistemul nostru educațional. Cu siguranță, toți împreună, reieșind din practica de zi cu zi, trebuie să contribuim la reforma în educație. Prin exemplu pozitiv, putem face o schimbare la nivel individual care să inspire și colegii ce activează în acest domeniu deloc ușor. Pentru o schimbare e necesară o armonie între familie, școală, societate, bazată pe colaborare și implicare în vederea identificării intereselor elevului și stimulării aspirațiilor lui spre performanță, pentru a-i cultiva cele mai înalte calități și valori umane.

În educație contează absolut totul, până la cel mai mic detaliu,

o reușită începe doar acolo unde există respect și „cei șapte ani de acasă”. În prezent, realitatea este alta, fiindcă încrederea este pierdută imediat ce adulții (părinții) pun la îndoială autoritatea profesorilor sau valoarea instituției. Discipolii simt lacunele societății și consecințele sistemului educațional imperfect. Din acest considerent, ne dorim să contribuim la o societate formată din adulți mai fericiti, cu un viitor prosper, aspirații proprii și alegeri profesionale de perspectivă în propria țară. Felul cum educăm și ce depunem în sufletul copiilor astăzi va forma peste câteva decenii societatea.

- Dvs. organizați excursii în natură și le demonstrați pe viu învățăcelilor care este starea actuală a ei. Cum îi ajutați să fie vigilenți, să lupte pentru viață?

- E o întrebare destul de dureroasă, pentru mine personal și în calitate de profesoară de biologie și chimie. Prea multă informație teoretică la aceste discipline, biologia și chimia nu poate fi studiată și îndrăgită numai între patru pereți, indiferent de faptul cât de inventiv și creativ ar fi profesorul. Dragostea față de natură se cultivă doar în natură și nicidecum nu o face o prelegere, un discurs, film video sau o prezentare. Același lucru se referă la orele de chimie... Când o oră de biologie se desfășoară printre plantele din natură sau chimia se simte în laboratoare tehnologice și ateliere de lucru... face cât un an de studii. M-am confruntat cu multă birocrație pentru a organiza o excursie cu elevii, fie în curtea școlii, fie în natură pe teritoriul republicii. Apar un șir de probleme, subtilități, care consumă toată energia profesorului, încât îți trece dorul de excursie. E mult mai eficient a demonstra pe viu frumusețea și fenomenele naturii, starea actuală a mediului. Când eram elevă nu era o problemă să avem o lecție în aer liber, să admirăm natura; probabil din acest considerent am și îndrăgit aceste discipline, fiindcă am contemplat și studiat plantele alături de tatăl meu, de la care am învățat corect denumirile și proprietățile lor curative.

De exemplu, sistemul elvețian este de admirat pentru învățământul preuniversitar promovând un mod sănătos de viață atât în rândul elevilor, cât și al profesorilor. Având o pauză de 20 minute între lecțiile perechi de o oră jumătate, ies afară la terasă indiferent de condițiile cli-

materice, joacă fotbal, baschet sau ping pong. O perfectă armonie cu natura în aer liber pentru relaxare.

- Ce rezultate pozitive obțineți, prin metodele aplicate de Dvs., în privința ocrotirii naturii, conservării patrimoniului natural și a tradițiilor strămoșești?

- Ne propunem o frumoasă colaborare la nivel național și internațional, prin formarea continuă, vizavi de educația ecologică ce se bazează pe piloni puternici din sistemul de învățământ, ce întrunește nu numai cunoștințe academice, dar și cele mai înalte valori umane, tradiții, obiceiuri, dragostea față de natură și o atitudine grijulie față de resursele naturale. Odată cu promovarea acestor repere în sistemul nostru de învățământ, începând de la cea mai fragedă vârstă, generațiilor viitoare li se oferă oportunitatea de a conștientiza importanța resurselor naturale la nivel local, regional și global, de a dezvolta o viziune despre viitorul patrimoniului și ecosistemelor naturale, de a sensibiliza comunitatea cu privire la situația ecologică curentă în Republica Moldova, în special, și situația la nivel global, în general, pentru mobilizarea efortului comun la ameliorarea ei.

Am implicat elevii în proiecte naționale și internaționale cu sprijinul și susținerea administrației și colegilor din cadrul IP Gimnaziul nr.31, Liceului de Creativitate și Inventică Prometeu-Prim; IPLT „Marin Marinciuc”, mun. Chișinău; IPLT „Petru Rareș”, Soroca; IPLT „Grigore Vieru”, s. Băcioi, Ialoveni. Am avea marea dorință să promovăm la nivel legislativ practicile regenerabile de gestionare a Naturii și componentelor sale: ape, aer, sol, biodiversitate etc., cu eliminarea celor agresive, distrugătoare, fapt pentru care avem nevoie de expertiză juridică, prin care să motivăm această promovare, cum ar fi: eliminarea subsidiilor pentru achiziția de chimicale sintetizate, pentru aplicarea remediilor naturale etc., preluând experiența protecției mediului a țărilor dezvoltate ca Suedia, Austria, Germania, Japonia, Coreea – pentru o Moldovă curată și prosperă! Iubind natura avem doar de câștigat, avem o mulțime de opțiuni de a aplica abilitățile profesionale, pentru a ne asigura o existență decentă cu remedii și produse naturale. Pentru a avea un mod sănătos de viață să folosim produse alimentare de calitate, produse cosmetice cu ingrediente ecologice, folosirea plantelor medicinale cu scop profilactic și curativ, să purtăm vestimentație din țesături naturale, etc., substituind astfel orice chimie sau produse scumpe pentru baie, spălătul rufelor, igienă. Astfel, chimia devine o disciplină îndrăgită de elevi, ei asimilând cu plăcere noile cunoștințe și aplicându-le în practică.

- Ce concursuri ați mai organizat în scopul dezvoltării intelectuale, formării atitudinii pozitive față de ocrotirea sănătății și de protejarea mediului?

- În cadrul Gimnaziului nr.31 am organizat așa evenimente ca:

„Curățătorie chimică”; Concursul desenelor ecologice cu utilizarea coloranților naturali (cafea, suc de fructe, legume, extracte din plante); Brutăria artizanală „La Bunica” cu o gamă largă de pâine cu maia naturală și adaos de fructe, semințe, suc; Ceaiul floral în raport cu produsele apicole; Concursul Buletinelor Informative ce țin de propria sănătate; Colecția de cristale la orele de chimie; Experimentul chimic; Concursul posterelor „Situația ecologică în Republica Moldova”, Concursul obiectelor și deșeurilor reutilizabile „Mă implic pentru că îmi pasă”, „Agricultura viitorului”, „Grădina suspendată” și multe alte activități captivante.

Participând împreună cu colegii din cadrul liceelor la un șir de simpozioane, conferințe, instruiți, seminare și ateliere de lucru, am preluat multă experiență, metode și procedee. Astfel, simpozionul desfășurat la Liceul de Creativitate și Inventică „Prometeu-Prim” a promovat practici regenerative pentru un viitor sustenabil. Cei prezenți au discutat despre una dintre cele mai stringente provocări ale prezentului: regenerarea agriculturii. Printre invitații speciali și parteneri a fost Viorel Furdui, director executiv al CALM, care a conturat rolul autorităților locale în ecuația verde a viitorului – acolo unde deciziile administrative devin pilonul unor transformări reale. Ștefan Cioclea, fondatorul Liceului, promovează produsele naturale, rolul spațiilor vii, în care se cresc plante ecologice. Adevărata educație ecologică se bazează pe valori durabile, prin practici sustenabile efectuate zi de zi. Ca un fir roșu s-a discutat despre cum poate deveni curriculumul mai prietenos cu mediul, despre integrarea sustenabilității în fiecare alegere, copiii ca forță motrice de convingere a adulților pentru autenticitate și mediul ecologic al Republicii Moldova.

- Cum vedeți învățământul și evaluarea educației în republica noastră?

- Școala viitorului nu trebuie să fie un poligon experimental sau un joc educațional, fiindcă ține de viitorul societății. Elevii trebuie să fie activi în luarea unor decizii globale ce țin de problemele ecologice, înțelegând impactul real al schimbărilor climatice. Trebuie să elaboreze soluții sustenabile, punând în echilibru interesul economic și cel ecologic. Aceasta educație despre viitor nu se face doar din cărți, ci și prin cultivarea valorilor umane, prin experiențe practice, cu multe emoții, dragoste, implicare și învățare profundă. Misiunea noastră este de a crește elevi conștienți, empatici, capabili să ia decizii, să iubească enabom natura și viața.

A intervievat
Elvira ȚAGANAȘ-PÂNTEA

Promovarea educației nonformale: Cum construim conexiuni și stabilim limite

La sfârșitul lunii august a anului curent, între 23 și 25 august, m-am aflat trei zile într-un loc care, pentru noi și pentru cei alături de care am fost, a devenit mai mult decât o simplă locație pe hartă. Satul Păulești, Călărași, cu străzile lui liniștite și natura care te îmbrățișează din toate părțile, s-a transformat într-un spațiu de descoperire personală. Nu a fost o conferință cu scaune rigide și prezentări seci, ci un training în aer liber, printre corturi și copaci, în care temele mari – relațiile sănătoase, respectul și limitele personale – s-au împletit fresc cu râsete, jocuri și discuții târzii.

Între sesiuni, am cântat la chitară sub cerul liber, am dormit în corturi și ne-am reconectat la ritmul nostru interior, într-o atmosferă de siguranță și apartenență. Era ca și cum învățarea și viața se amestecau firesc, iar discuțiile despre limite și relații sănatoase continuau în jurul focului, printre acorduri și povești spuse cu sinceritate.

Totul a început simplu, cu pași grăbiți prin sat, cu un drum pe jos care parcă ne-a desprins pe toți de agitația zilnică. Am ridicat corturile, am notat regulile noastre pe un flipchart prins de un copac și am intrat într-un spațiu în care sinceritatea părea mai ușor de atins. Exercițiile de început – „profilul de Instagram” pe hârtie sau jocurile de cunoaștere – ne-au făcut să ne vedem altfel unii pe alții, dincolo de primele impresii. Era ciudat și plăcut în același timp să descoperi că cineva, dintr-un singur cuvânt, poate să transmită esența lui.

De aici, lucrurile au devenit mai profunde. Am vorbit împreună despre relații toxice, despre semnele lor și despre felul în care, de multe ori, acceptăm lucruri care ne rănesc doar pentru că ne e greu să spunem „nu”. Am realizat cât de prezentă este această frică de a pune limite și cât de mult poate ea să ne încurce în viață. Jocurile și discuțiile de grup au fost ca niște oglinzi: fiecare se vedea pe sine în

poveștile celorlalți și învăța, aproape fără să-și dea seama, că nu este singur în lupta asta.

A doua zi a adus exerciții care ne-au atins direct pe toți. Poveștea „Mai bine să nu-l supăr” a ridicat multe semne de întrebare, iar exercițiile despre planurile de siguranță ne-au făcut să înțelegem că a spune „nu” nu înseamnă doar curaj, ci și grijă față de tine. A urmat „Autobuzul magic”, un joc care părea amuzant, dar care a arătat cât de greu e să spui stop atunci când simți presiunea din jur. Și totuși, cel mai puternic moment a fost atunci când am exersat împreună arta de

a refuza. Nu cu agresivitate, nu cu vinovăție, ci cu blândețe și fermitate. Am descoperit, ca grup, că un simplu „nu” spus la timp poate evita multă durere mai târziu.

Ultima zi a fost despre comunicarea nonviolentă și despre cât de important e să îți alegi cuvintele atunci când vrei să fii înțeles. „Observație, emoție, nevoie, cerere” – patru pași care par simpli, dar care, puși în practică, schimbă felul în care vorbești cu oamenii. Dez-

bateră care a urmat ne-a făcut să ne dăm seama că limitele nu sunt ziduri, ci punți: dacă le spui clar și cu respect, nu îndepărtezi oamenii, ci le arăți cum să se apropie de tine fără să te rănească.

La final, fiecare și-a ales un citat care să-l reprezinte. Noi am rămas cu ideea că relațiile sănatoase nu încep cu ceilalți, ci cu tine: cu felul în care te respecți, te ascuți și ai curajul să spui „așa e bine” sau „asta nu mi-e potrivit”. Și poate că asta e cea mai mare lecție pe care o poți învăța nu dintr-un manual, ci trăind trei zile sub cerul liber, printre oameni sinceri, unde fiecare „da” și fiecare „nu” capătă greutate și sens.

Pentru noi, experiența asta a fost mai mult decât un training. A fost o invitație la autenticitate, la curaj și la construirea unor relații care nu sufocă, ci îți dau aer. Și credem că, de fapt, asta înseamnă să trăiești în relații sănatoase: să respiri liber, să spui ce ai pe suflet și să ai încredere că celălalt te ascultă.

Această activitate a fost realizată de participanții Cursului de

lungă durată în Formare de Formatori, ca acțiune de follow-up a proiectului „Promovarea educației nonformale de calitate în domeniul tineret”, implementat de Institutul de Instruire în Dezvoltare „Millenium” în cadrul Programului de Granturi pentru organizațiile de tineret, ediția 2025, al Agenției Naționale pentru Tineret.

Alina CIORCHIN,
formator, studentă UPSC,

Tamara POSTOLACHE,
formator, profesoară, IP „Excelsis”

„Valorile care ne unesc”

Tema primei lecții din noul an de studii 2025-2026, „Valorile care ne unesc”, este actuală în toate timpurile. Cum înțelegem termenul „valoare”? Este „Ceva scump!”, „Ceva foarte prețios!”, „Preț!”, „Bani!”, „Familie!”, „Iubire!”. Așa au răspuns învățăceii din clasa a III-a „D” a Liceului „Alexandru Ioan Cuza” din Chișinău. Răspunsuri diverse, dar pe înțelesul lor, care au și dus la divizarea valorilor: materiale și morale. Ne-am axat în discuția noastră pe valorile morale, fiindcă „încercarea de a educa mintea fără a educa inima nu este deloc

suntem oameni, atunci ne definește omenia. Copiii de la treapta primară simt și trăiesc tumultos aceste valori. Sunt sensibili, emoționali, fragili și așteaptă de la noi, cadrele didactice, afecțiune și empatie. Ei văd în noi acel model al valorilor, care le poate schimba viața.

Anume valorile pe care le promovăm la ei formează fundamentul tuturor acțiunilor noastre. Precum o casă. Iar școala este „casa cu suflet de lumină”. Aici, în școală, în clasă, formăm personalități. Școlarul mic nu doar învață. O educație de calitate înseamnă mai mult decât dobândirea unor cunoștințe. O educație de calitate înseamnă formarea unui climat de învățare, în care copilul este format nu doar intelectual, ci și prin valori ce au menirea să promoveze respectul, responsabilitatea, toleranța, empatia, prietenia.

Aceasta este misiunea noastră, poate una dintre cele mai importante: să formăm nu doar minți strălucite, dar și suflete empaticе. Pentru ce? Pentru a construi o lume mai

bună. Oricât de dificil ar fi acest traseu, valorile morale, precum o busolă, vor arăta calea cea dreaptă. Valorile sunt acele rădăcini, care ne țin fermi și dreapți, sunt semne care ne dau sens și stabilesc un scop în această lume. Valori care îi unesc pe mari și mici, pe tineri și bătrâni. Valori care formează oameni.

Silvia CRICOVAN,
IPLT „Alexandru Ioan Cuza”, Chișinău

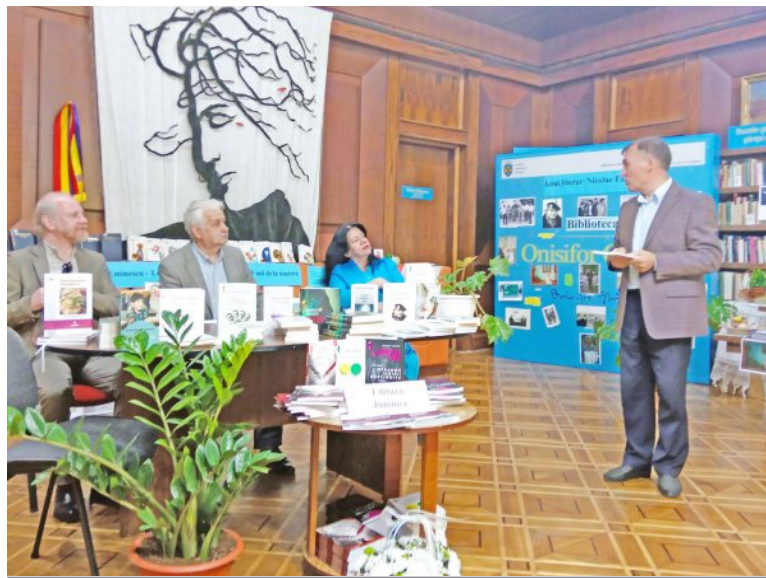

educație”, așa cum spunea Aristotel.

Am pornit de la inimă; ce simțim azi: dragoste, toleranță, respect, empatie, bunătațe, prietenie, responsabilitate, recunoștință... Am concluzionat că în această lume, lume a schimbărilor continue, avem nevoie mai mult ca niciodată să ne întoarcem la ceea ce rămâne constant, la valorile care ne definesc ca oameni. Iar dacă

DE LA „PODUL DE FLORI” LA PODURI DE SPIRIT ȘI CARTE ROMÂNEASCĂ

Mai multe evenimente culturale ce țin de carte și spirit românesc au marcat recent spațiul mioritic: Zilele Literaturii Române, Festivalul de Poezie și cântec „Grigore Vieru”, duplex Iași-Chișinău și Zilele Bibliotecii „Onisifor Ghibu”. Mă voi referi în cele ce urmează la ultima manifestare culturală. Am în vedere o întâlnire cu reprezentanți ai editurii „Junimea” din Iași și prezentarea a trei cărți semnate de scriitori din Republica Moldova, care au apărut anul acesta: „Belladonna sau Podul Roman”, lucrare de Ghenadie Postolache; „Bingo profesore Freud”, versuri de Silvia Caloianu; „Templul lotusului roz. Cartea întâia: Ofranda iubirii răstignite”, versuri în proză de Vladimir Halipli. Dar să nu vă punem la încercare răbdarea și să trecem la interviul propriu-zis cu Simona Modreanu, directorul editurii, profesor universitar.

- Doamnă director, de unde vine deschiderea către scriitorii basarabeni, promovată la editură?

- E ceva cât se poate de firesc. În primul rând, vorba e de o tradiție, fiind atât de aproape de Chișinău putem spune că un mal de celălalt al Prutului nu ne desparte, ci ne adună. Am preluat din mers această tradiție și încercăm s-o dezvoltăm. Deoarece am descoperit că rezonăm cu foarte multe curente de gândire și simțire din Basarabia contemporană. De aceea, am venit cu cărțile acestei pleiade de scriitori, dar puteam să venim și cu mulți alții. Nu există an în care să nu avem două sau trei revelații. Sunt scriitori pe care îi publicăm de multă vreme sau scriitori cunoscuți pe care îi edităm sau îi reedităm. Anul trecut,

de exemplu, am avut realmente o revelație cu Alexandru Constantin Popescu, un poet care a dispărut atât de tragic și atât de repede; și cu Silvia Caloianu sau cu documentaristica lui Nicolae Esinencu. Este un exercițiu de reevaluare și de aducere în prezent a unei memorii colective, artistice, dar și istorice, peste care altfel s-ar trece cu mare ușurință... Și sunt atâtea alte comori despre care am înțeles din corespondența lui Nicolae Esinencu, chiar și din textele lui Vladimir Halipli sau ale lui Ghenadie Postolache. E un curent subteran aici ce poartă o sfâșiere, pe care noi n-o cunoaștem sau am uitat-o în partea cealaltă de Românie; când răsare și ajunge la suprafață, exprimându-se poetic sau prozastic, are niște accente rare, unice, cu care publicul românesc de pe celălalt mal rezo-

nează foarte bine. De fapt, o treime din producția editurii noastre este consacrată, este hrănită de literatura basarabeană.

- Iașiul rămâne o capitală spirituală a românilor și e bine să revigorăm această ipostază a lui. Mai ales noi, basarabeni, în contradicție cu spusa unui cronicar din vechime că lucoare vine de la răsărit ne-am convins că lumina ne vine și la propriu și la figurat de la Iași...

- Iașiul a pierdut multe statute în istorie, dar își respectă cel de capitală spirituală, cum spuneți. Iar această infuzie literară basarabeană nu face decât s-o consolideze.

- Inteligența artificială (IA) poate fi un pericol pentru viitorul cărții în format clasic, pe hârtie?

- E clar că aici a început un război, mă refer la inteligența artificială, pe care nu știm dacă omul îl va câștiga. Personal, consider că cel puțin la acest moment IA nu poate avea aceea flexibilitate și nuanțare a imaginației creatoare pe care o are ființa umană. Inteligența artificială este și trebuie să rămână o extensie a noastră mai mult sau mai puțin controlată. Dar în spațiul acesta, care te duce în niște zone în care se întâlnesc atâtea fire, fibre și sub-straturi, nu cred că IA poate construi ceva cu adevărat viabil, care să rămână în bibliotecile viitorului. Poate mă înșel, suntem abia la început, am văzut deja o mulțime de creații reușite ale inteligenței artificiale în domeniile literar, filosofic și muzical. Dar ceva lipsește, lipsește emoția aceea, sufletul care împreună cu imaginarul conduce la o operă, fie ea literară, fie de altă natură creativă. Să sperăm că va rămâne așa, mi s-ar părea îngrozitor să putem fi atât de ușor dați deoparte și înlocuiți de o subcreație; până la urmă, noi suntem creație divină și am dat naștere acestei inteligențe artificiale. E benefic până la un punct acest proces, dar să sperăm că nu se va întoarce împotriva noastră.

- Aceste cărți au astăzi un mesaj pe care inteligența artificială aproape că nu le poate reproduce: emoția, dragostea umană, nostal-

gia trecutului, trăirile sufletești, amintirile din copilărie...

- Literatura basarabeană, indiferent că este vorba de poezie, proză sau genuri de frontieră, de hibriditate generică, se regăsește într-un suflu care e unic. Această durere, această suferință purtată și transmisă de generații de-a rândul și care răzbate în diverse forme de expresivitate literară. Deși cei doi poeți, Silvia Caloianu și Vladimir Halipli, sunt foarte diferiți ca univers informațional și ca tip de scriitură. Cum s-a auzit și din discursurile criticilor literari, se întâlnesc extraordinar de bine, cu o receptare comună. E un fenomen extraordinar.

- A fost o coincidență frumoasă să fiți și la Inaugurarea Festivalului Internațional de Poezie și Cântec „Grigore Vieru”, duplex

Iași-Chișinău, și să veniți la Zilele Bibliotecii „Onisifor Ghibu”...

- Nu este chiar o coincidență, ne-am dorit ca această prezentă a editurii „Junimea” să se suprapună cumva cu Festivalul „Grigore Vieru” și cu Zilele Literaturii Române. De asemenea, abia s-a încheiat Festivalul „Poezia la Iași”, deci iată sunt o serie de manifestări care încă o dată demonstrează continuitate – nu neapărat o suprapunere, ci o continuitate. Și Festivalul „Grigore Vieru” care e la a 17-a ediție,

iarăși e o formă de întâlnire și de întregire, pentru că se desfășoară pe jumătate la Iași, pe jumătate la Chișinău. Sunt poeți basarabeni care merg la Iași și participă la anumite manifestări, poeți ieșeni și critici din întreaga țară care vin la Chișinău. Acum e anotimpul cel mai frumos, cel al întâlnirii spiritelor. A fost absolut emoționant să simți dimineața la bustul lui Vieru acea vibrație unică. Și s-o simți preluată de cei mai tineri, de copii, pe care i-am văzut recitând și interpretând cu o patimă și cu un entuziasm care nu pot veni doar din învățare. Nu au fost educați doar să interpreteze într-un anumit mod acele versuri – este acolo o vibrație autentică. Vibrația aceasta ne adună până la urmă pe toți.

- Vă mai așteptăm la Chișinău cu plinul, vedem că literații găsesc mai ușor limbaj comun, spre deosebire de politicieni...

- Eh... și literații se împacă până nu se mai împacă... Știți bine că și aici sunt foarte multe orgolii și curente diferite, dar până la urmă e adevărat că cel care cultivă și se hrănește din acest spațiu al imaginarului înțelege mult mai mult, are o privire holistică și cuprinzătoare, înțelegând mult mai bine realitățile contemporane. Pe când majoritatea politicianilor, din păcate, ne văd doar fragmentar și ne tratează ca atare, neînțelegând că până la urmă suntem un tot întreg.

Andrei VIZIRU

Eugen Doga în timpul suprem al cărții

Cartea cu amprente ale amintirilor selectate din interviurile lui Eugen Doga a atras multă lume în Sala cu Coloane a Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”. Astfel, la 4 septembrie curent, a doua zi de Bookfest la Chișinău, a fost lansată lucrarea *După ani de înstrăinare... „Timpul – arbitru suprem”*. Ambasadoarea Iuliana Gorea Costin, ea fiind și autoarea cărții, a fost invitată de onoare a Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România, filiala Chișinău. De asemenea, la eveniment au fost prezente mai multe persoane admiratoare a creației maestrului Eugen Doga.

Dr. Mariana Harjevschi, director general al Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”, a salutat distinsa autoare a cărții și publicul, amintind că acest spațiu era preferat de maestrul Eugen Doga. În calitate de moderator am valorificat importanța proiectului „Eugen Doga, mergând

dr. Victoria FONARI

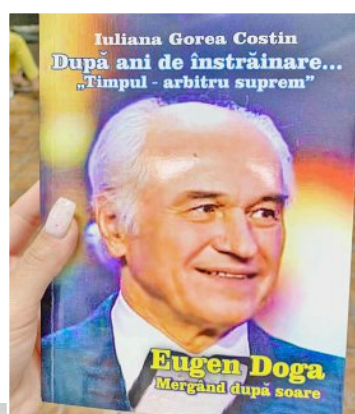
după Soare”, coordonat de Iuliana Gorea Costin, specificând că prezenta cartea este a treia din cele patru planificate. Cu această ocazie bibliotecarii au organizat o expoziție de carte care consemnează activitatea sa artistică și biografică.

Autoarea prezentului volum a relevat discuțiile cu maestrul Eugen Doga și cum a contribuit la organizarea unor concerte în România. În aceste dialoguri personalitatea

ilustrului compozitor apare multi-dimensional. Cartea oferă diverse perspective raportate la contextele călătoriilor, la creație, la anumite probleme, cum ar fi aspecte biografice, sociale, economice și chiar astronomice.

În continuare, Eugenia Tofan, care are interviuri în cartea lansată, a menționat cum a consemnat evenimente prin fotografii în volumul 2, „Dimensiunea unui dar providențial”. Raia Rogac, jurnalist presa scrisă, Tamara Pereteatcu, jurnalist TV, Andrei Viziru, reporter radio, au remarcat firea deschisă a lui Eugen Doga, sinceritatea sa, zâmbetul care emana dragoste de viață în Do Major.

Ilie Văluță, Om Emerit al Republicii Moldova, a avut ocazia să discute despre muzică. A interpretat o lucrare pe care a apreciat-o mult Eugen Doga. Lidia Grosu a citit versuri dedicate maestrului. La eveni-

ment au fost prezente Emilia Stajila, Raisa Plăieșu, Diana Sava Daranuța, Geta Lipovanciu, care aveau fiecare câte o amintire despre Eugen Doga, fie ca o forță de inspirație, fie ca un model de insistență lucrativă, fie printr-un enunț, care rămâne în inimă. Citind cartea, m-au impresionat soluțiile pe care le oferea planeta Doga, individualitatea sa lucrând în arii muzicale și oferind acces la cosmicul sufletului, la eternul uman.

Cum poate AI să accelereze învățarea fără să înlocuiască profesorii

Inteligența artificială (AI) începe să joace un rol tot mai important în educație, dar specialiștii atenționează că ea nu poate înlocui interacțiunile umane, gândirea critică și expertiza profesională. Procesul de învățare trebuie să se concentreze pe dezvoltarea abilităților sociale, perseverenței și capacității de efort, consideră **Răzvan Rughiniș**, profesor la Universitatea Politehnica din București și cofondator al Innovation Labs, citat de *Adevărul*. El explică că modelele lingvistice mari, precum GPT-5, analizează cantități uriașe de date și generează răspunsuri sau conținut complex pe baza predictibilității. Ele funcționează ca un partener de conversație, sintetizând informații și interacționând cu utilizatorul într-un mod asemănător unui coleg informat. Totuși, AI nu posedă o inteligență reală, ci se bazează pe mecanisme statistice și predicții pe scară mare. Informațiile furnizate de aceste unelte trebuie verificate, iar rolul utilizatorului rămâne esențial.

Rolul profesorului în era AI

Profesorul nu poate fi înlocuit de AI, explică Rughiniș. Modelele de inteligență artificială pot prelua rolul unui cadru didactic care transmite doar informații, dar adevărata educație are un ca-

racter social. Într-o comunitate de învățare, profesorul facilitează motivația, curiozitatea și progresul elevilor, creând experiențe de învățare autentice care nu pot fi replicate de un algoritm. Răspunsurile oferite de AI pot fi utile pe termen scurt, dar validarea și feedbackul uman rămân fundamentale pentru dezvoltarea competențelor reale.

Riscuri și limite ale utilizării AI

Profesorul subliniază că utilizarea necorespunzătoare a AI în teme și proiecte poate reduce implicarea elevilor și capacitatea lor de a gândi independent. În

anumite domenii, există exemple concrete de profesioniști care au suferit consecințe pentru prezentarea de informații false generate de AI. În educație, pericolul constă în substituirea procesului activ de învățare cu un consum pasiv de rezultate generate de un algoritm.

Specialistul avertizează că examenele și proiectele trebuie să reflecte dezvoltarea competențelor autentice ale elevilor și studenților, nu doar abilitatea de a folosi AI. Competențele tehnice, în epoca inteligenței artificiale, sunt un bun perisabil, în timp ce abilitățile sociale, perseverența și capacitatea de rezolvare a problemelor sunt esențiale pentru succesul pe

termen lung. Evaluarea trebuie să pună accent pe gândire critică, abilitatea de a argumenta și modul în care studenții își structurează ideile și își susțin contribuțiile.

AI ca accelerator al învățării

Potrivit lui Rughiniș, AI poate accelera procesul de învățare, oferind acces rapid la informații complexe și facilitând explorarea unor domenii vaste care altfel ar necesita ani de pregătire. Modelele AI permit experimentarea ipotezelor în diverse domenii – de la biologie la drept sau inginerie – și pot adapta provocările la nivelul fiecărui utilizator. În acest fel, AI poate sprijini procesul educațional, dar nu poate substitui experiența so-

cială și interacțiunea umană, care stimulează motivația și implicarea reală.

Perspective pentru viitor

În următorii ani, AI va fi integrat în educație ca un asistent de învățare, dar profesorii vor rămâne esențiali în dezvoltarea competențelor sociale și a gândirii critice. Sistemul de învățământ trebuie să pregătească persoane reziliente, capabile să se adapteze schimbărilor tehnologice și să combine diverse tehnologii pentru a oferi soluții argumentate solid. În acest context, instrumentele de inteligență artificială devin complementare procesului educațional, nu substitutive ale acestuia.

Lectura cu voce tare – instrument esențial pentru dezvoltarea copiilor

Cititul cu voce tare ajută copiii să-și dezvolte limbajul, imaginația și încrederea, dar facilitează și revenirea mai ușoară la rutina de grădiniță sau școală după vacanță, potrivit recomandărilor organizației World Vision România. Experții ONG-ului au lansat un tutorial pentru părinți intitulat „De ce, ce și cum să le citim copiilor cu voce tare”, disponibil pe canalul de YouTube al programului „Start în educație” (sursa: *Edupedu.ro*, 8 septembrie 2025).

Specialiștii subliniază că momentele în care părinții citesc cu voce tare creează oportunități unice de conectare emoțională cu copiii. Vocea părintelui devine un sprijin de neînlocuit, iar povestea se transformă într-o punte între lumi. În mediul educațional, când educatorul citește și încurajează implicarea copiilor, lectura capătă un caracter interactiv, contribuind la dezvoltarea limbajului, atenției și pregătirea pentru învățarea formală. Expunerea constantă la

povești ajută copiii să învețe mai repede să citească, să scrie și să înțeleagă concepte noi.

Conform studiilor, un copil expus la lectură încă din primele luni de viață poate auzi, până la vârsta de cinci ani, peste 1,4 milioane de cuvinte – un avantaj semnificativ pentru dezvoltarea limbajului și a comunicării (When children are not read to at home: The million word gap, 2019).

World Vision evidențiază că lectura cu voce tare nu doar stimulează imaginația și creativitatea, dar consolidează și gândirea critică, capacitatea de concentrare și conexiunea emoțională cu părinții

și educatorii. Chiar și 15 minute de lectură zilnică pot avea un impact major asupra dezvoltării cognitive și emoționale a copilului.

Recomandări pentru părinți

Printre sfaturile oferite de specialiști se numără:

- Începerea lecturii cât mai devreme, cu cărți ilustrate potrivite vârstei;
- Încurajarea copilului să imite sunete și onomatopee;
- Trecerea treptată la povești scurte, cu text simplu;
- Alegerea unui moment liniștit al zilei, de exemplu seara;

- Permitearea copilului să aleagă cartea, pentru a-i dezvolta autonomia;
- Citirea expresivă, adaptând vocea la emoțiile personajelor;
- Discuții pe marginea poveștii, prin întrebări precum „Tu ce ai fi făcut?” sau „Ce crezi că urmează?”;
- Consecvența în lectură, chiar și pentru intervale scurte de timp.

Recomandări pentru educatori

Pentru cadrele didactice, World Vision recomandă:

- Alegerea cărților ilustrate potrivite vârstei copiilor;
- Crearea unui spațiu primitor, cu pernuțe și lumină caldă;
- Implicarea activă a copiilor în

lectura poveștii, prin întrebări și ghiciri;

- Invitarea părinților la activități, pentru a spori sentimentul de mândrie al copiilor;
- Integrarea activităților creative inspirate din povești, precum desen, teatru de păpuși sau colaje;
- Discuții finale despre părțile preferate ale poveștii, pentru consolidarea înțelegerii și exprimarea opiniilor.

Prin aplicarea acestor recomandări, cititul cu voce tare devine un instrument educațional puternic, contribuind la formarea unor copii mai creativi, comunicativi și încrezători în propriile abilități.

Sursa:

Laura Cononenco, *Edupedu.ro*

Sărbătorile Maicii Domnului în tradiția folclorică românească din Basarabia

Tatiana BUTNARU,
doctor în filologie,
Institutul de Filologie Română
„B. P. Hasdeu”, Chișinău

Ciclul sărbătorilor creștine consacrate Maicii Domnului poartă un caracter calendaristic și este raportat la o serie de datini, tradiții, obiceiuri din spiritualitatea autohtonă ce aprofundează dimensiunile ontologice ale sufletului popular, cu o „matrice stilistică” constituită de secole și perpetuată prin timpuri și generații. Aceste sărbători domnești, împărătești, au o legătură nemijlocită cu toată viața existențială a Mântuitorului Iisus Hristos, de aceea sunt celebrate cu o deosebită pietate și jubilație sufletească în mai multe localități basarabene. Simplu și firesc, în corelație cu succesiunea fenomenelor din natură, sărbătorile Maicii Domnului se integrează în viața cotidiană a omului pentru a aprofunda o filosofie existențială marcată de marile evenimente ale spiritului omenesc, în dramatica căutare a sinelui creator, fiind concretizate într-un ansamblu de obiceiuri, ritualuri, practici magice, care luate toate împreună, vor aprofunda codul etic al poporului, poziția sa înțeleaptă față de esențele primordiale ale vieții, față de muncă, natură, curgerea ireversibilă a timpului.

Dialogul cu divinitatea se manifestă în toate tradițiile de peste an, Maica Domnului fiind omagiată cu diferite ocazii: *Zămislirea Maicii Domnului de către Sfânta Ana* (9/22 decembrie), *Intrarea în Biserica a Maicii Domnului sau Ovidenie* (21 noiembrie/ 4 decembrie), *Buna Vestire* (25 martie/ 7 aprilie), *Adormirea Maicii Domnului* (15/28 august), *Nașterea Maicii Domnului* (8/21 septembrie), *Acoperământul Maicii Domnului* (1/14 octombrie). Frecvența acestor sărbători își găsește explicație prin faptul că Maica Domnului a devenit pentru toți creștinii „cea dintâi și cea mai mare dintre toți sfinții” (Ion Ghinoiu), „cea mai îndrăgită divinitate feminină în Panteonul creștin”, invocată cu diferite ocazii „pentru sănătatea oamenilor, pentru căsătoria fetelor, nașterea ușoară a copiilor” (Nicolae Băieșu). Chiar și cele două sărbători fundamentale ale ciclului calendaristic consacrate, în special, Mântuitorului Iisus Cristos, Paștele și Crăciunul, sunt strălucite de aura de sfințenie a Maicii Domnului, care în certitudinea ei divină a devenit născătoarea vieții, „fără stricăciune pe Dumnezeu-Cuvântul l-ai născut, doamna întregii lumi, împărăteasa cerului și a pământului, maică iubitoare a tuturor creștinilor ce vine în ajutorul tuturor celor scârbiți și necăjiți” (Ion Daghi).

De subliniat că în contextul acestor sărbători domnești și-a găsit expresie un univers de o profundă semnificație, care nu este altceva decât întruchiparea iubirii divine, pogorâte pe această palmă de pământ, este „lumină din lumină”, ce iradiază în contururi magice și transpune într-o bogată gamă de reprezentări ritualice, unde, sub o formă sau alta, morala creștină se materializează în niște pledoarii pentru omie, bunătate, datină strămoșească. Este vorba de o lume arhetipală, marcată de ritmurile primare ale existenței, este „o lume creată pentru om, determină rangul acestuia înaintea demiurgului” (Samuil Fântăneru). În același timp, este prefigurat un univers „răscumpărat prin moartea și reînvierea Mântuitorului și sanctificat de pașii lui Dumnezeu, al lui Iisus, ai Fecioarei și ai Sfinților” (Mircea Eliade). Intuiția creștină a sensurilor se menține și readu-

ce în fața noastră niște valori sacre prin însăși esența lor, le reasează în palmaresul dragostei nemărginite față de lumea înconjurătoare, care nu este altceva decât întruchiparea unui sentiment desăvârșit, ca să iradiază într-o bogată gamă de semnificații și valori general-umane. Chipul Maicii Domnului se identifică în necuprinderea cosmică cu trăirile, suferințele, aspirațiile fiecărui om, exprimă setea de purificare sufletească, dorința de desăvârșire, de perfecțiune și elevație spirituală. Dorul de Dumnezeu, „de Precista și de zăpada de cândva” (Grigore Vieru) pornește din tendința de a prefigura o devenire spirituală eternă, după modelul psalmilor biblici: „Cum dorește cerbul apa izvoarelor, / Așa se mistuie sufletul meu de dorul tău (Psalmii din Vechiul Testament).

Reprezentarea Maicii Domnului, supranumită „împărăteasa cerurilor”, determină resurecția unor sentimente adânci și profunde, exprimate în opera mai multor scriitori, unde capătă, în felul acesta, o abordare mai mult spirituală decât teologică. Astfel, în meditațiile sale ontologice, „poetul-nepereche” Mihai Eminescu, înseninat de revelația divină a Părintelui ceresc, dar și a Maicii Sale, i se va adresa prin niște invocații tulburătoare și pătimăse, ca să ofere un echilibru spiritual în transfigurarea suferinței colective a lumii, să-l poarte printre stele și luceferi, în glas de *Rugăciune*, pe traiectoriile spirituale ale universului său existențial: „Îngenunchem rugându-te,/ Înalță-te, ne mântuie!/ Din valul ce ne băntuie!/ Fii scut și întărire/ Și zid de mântuire”. „Lumină lină” este o metaforă, care determină dorința lui Eminescu de a se afla în permanență sub pronia ocrotitoare a Maicii lui Dumnezeu, de a-și prefigura orientarea spre resurecția eternului feminin, exprimat prin trăirea spirituală a credinței noastre creștinești: „Ascultă a noastre plângeri,/ Regină peste îngeri,/ Din neguri te arată,/ Lumină dulce, clară,/ O, maică preocupată/ Și pururea fecioară... Marie!”.

Imaginea „lumină dulce, clară” are o similitudine cu dumnezeirea. Devenită „regină peste îngeri”, Fecioara Maria îi sugerează eului liric eminescian o stare de beatitudine sufletească, similară cu cea din paradis, ca „să te ador de-acum pe veci, Marie”. La Eminescu „ninge cu îngeri” printre contururile albe de lumină, din adâncul necuprins al bolților albastre, îngerii cad peste sufletele omenesci, ca să se risipească pe dimensiunile universului. Ploile de stele coboară lent din surăsul Maicii Domnului, care la un anumit moment se identifică cu „taina care mă apără” și „steaua de vineri”, acolo unde „Dacă nu ești alb de ninsoare,/ Ești alb de duminică” (Grigore Vieru). Preasfânta Fecioa-

ră corelează trăirile, sentimentele omenesci dintr-o perspectivă cosmică și telurică în același timp, căpătând analogia de „creatoare a speței umane” (Octavian Buhociu), constituie „unul dintre pilonii simbolici, esențiali, adânc ancorați în realitatea etnografică și fondul mitologic arhaic” (Mihai Coman), este identificată cu nemărginirea cosmică a naturii, cerului, apelor, pământului, exprimă un rol primordial în menținerea rosturilor vitale ale universului. Maica Domnului mai este întrevăzută cu o nuanță de divinitate supremă, ea transpune într-o anumită analogie cu „Terra Mater” sau „Magna Mater”, intuită drept „o mamă a Totului”..., creatoare și păstrătoare a Cosmosului” (Eliade). Prin chipul Maicii lui Dumnezeu, este întruchipată „moartea și renașterea naturii, reluarea ciclului calendaristic, puterea binefăcătoare a revenirii primăverii” (Buhociu), triumful luminii asupra haosului și, pe această cale, se instituie principiul superior de existență, ce unifică „lumina cu întunericul după noaptea orfică” (Gheorghe Nițu), care iradiază într-o bogată gamă de reprezentări populare.

Încadrată într-o mitologie „cosmico-terestră” (Constantin Crișan), Maica Domnului este redată în corelație cu soarele și astrii cerești, „i se închină toate stelele de pe bolta cerească”, este izvorul „care adapă biserica prin revărsările harurilor cerești”, este asemuită cu muntele, sugestie metaforică, „al sfințeniei neacoperită de vâlul păcatului”. Or, Preasfânta Fecioară, așa cum o vedem în permanență, este „aducătoare de lumină, de frumusețe, de

mele întunericului, „cu moartea pre moarte călcând”. Corelarea cu tradițiile și obiceiurile calendaristice este explicabilă și, după cum se spune într-o legendă receptată de la Simion Florea Marian, „jelea și întristarea ce a cuprins lumea după Adormirea Maicii Domnului a fost așa de mare că până chiar și frunzele tuturor pomilor și ale pinilor s-au îngălbenit de durere și mahnire”. Cităm în continuare: „Iar bostanul, păpușoiul și hăldanul au făcut un struț mare și frumos din floarea soarelui și le-au pus în chip de cunună pe sicriul Maicii Domnului... Și de atunci vine apoi ca în tot anul pe timpul acela când se serbează Adormirea Maicii Domnului, perii, merii, păpușoi, bostanii și hăldanii se coc și se îngălbenesc”.

La *Nașterea Maicii Domnului* sunt consfințite rosturile vitale ale cosmosului liturgic prin ideea de preamărire a vieții pe pământ, unde legătura dintre om și univers este privită într-o ambianță sacră, desăvârșită în toate manifestările sale. Or, Maica Domnului, după cum susțin mai mulți specialiști în domeniul etnografic „este proslăvită de credincioși mai mult decât oricare sfânt. Este apărătoarea noastră de boli și necaz, este făcătoare de minuni și acestea sunt cunoscute de credincioși, din multe comune ale Basarabiei” (Ol. Constantinescu, I. Stoian).

Acoperământul Maicii Domnului prevede o serie de tradiții și ritualuri, care aprofundează semnificația ei protectoare asupra cosmosului teluric. Maica Domnului se manifestă printr-o funcție misionară și ocrotitoare, în același timp ea are

nădejde și mângâiere” pentru toți oamenii în momentele cele mai grele ale vieții. Dialogul cu divinitatea se manifestă simplu și firesc, la nivelul detașării de lumea cotidianului și, în felul acesta, are loc integrarea omului într-un grandios spectacol cosmic, unde este aprofundată ideea subordonării sale față de anumite legități ale existenței universale.

Situate la hotarul dintre vară și toamnă, cele două sărbători domnești, *Adormirea Maicii Domnului* și *Nașterea Maicii Domnului*, indică niște stări existențiale de alternativă. *Adormirea Maicii Domnului* conține o sugestie metaforică a trecerii Marelui Anonim în drumul său spre eternitate, interceptat drept un „Tot divin marcat de o complexitate de structură și de o bogăție de substanță cum nici nu ne putem închipui” (Dumitru Stăniloiaie), este misterul perenității demiurgice a luminii, intuită printr-o descătușare simbolică de spas-

menirea „să ne acopere... de înec, de foc, de cumpănă, de năpaste, de ducă-se pe pustiu, de ucigă-l toacă și de vrăjmașul cel rău” (Băieșu). Sărbătoarea respectivă mai este numită în popor „Pocroave”, fiindcă Maica Domnului acoperă pământul și oamenii de bună credință „cu harul său divin și cinstitul Ei omofor”, fiind o bună mijlocitoare către Dumnezeu ca să aibă grijă de mântuirea sufletelor noastre.

Intrarea în biserică a Maicii Domnului este intuită drept o sărbătoare a luminii, deoarece în majoritatea tradițiilor străvechi, așa cum ne sugerează în altă parte folcloristul Nicolae Băieșu, persistă ideea de „lumină, lumânare, candelă, soare”, mai fiind numită „sărbătoarea lumânărilor” datorite celor din preajmă, „date de pomană”, pentru „lumină de veci”. Se crede, în același timp, că „nu se va stinge niciodată pe lumea cealaltă”. Privită în analogie cu *sărbătoarea Nașterii*

Domnului, medierea metaforică a luminii persistă aproape în toate ritualurile creștine și oscilează de la viziunea mitică spre cea metafizică, spre o concepție apropiată de miezul filosofiei populare, care se condensează într-un amalgam de stări și emoții religioase, determinate fiind de o irezistibilă sete de viață, de soare, cântec, revigorare spirituală. Jubilația revelatoare a luminii înclină spre dimensiunile infinite ale cunoașterii umane, ca omul să ajungă spre harul dumnezeirii. De aceea, la *Ovidenie*, după cum se spune în tradiția populară a locului, trebuie „să nu dormi toată noaptea, să arzi lumină și să nu stingi focul”. Este conturat un diapazon empiric al cunoașterii umane, unde legătura dintre om și tainele cosmosului se prefigurează într-o procesualitate continuă, în corelație cu germinația naturii și a universului. În această ordine de idei, persistă deschiderea către o matrice originară, cu orientarea spre estimarea unor valori, de un substrat mitologic străvechi. E important de subliniat, după cum spun folcloriștii, „La *Ovidenie* se taie crengi de măr, păr, trandafir și se pun în apă neînceptută adusă în zorii zilei acestei sărbători. Vasul cu crengi se pune la lumină, pe geam, și se lasă acolo până la Crăciun... Crengile dau în muguri și înfloresc. Copii umblă cu ele cu sorcova. Se crede că aceste crenguțe aduc noroc”, și se folosesc cu diferite ocazii, iar „fetele mari le pun sub cap în ajunul Crăciunului, ca să-și vadă în vis ursitul”. Este prefigurat un adevărat spectacol ceremonial, unde Maica Domnului determină personificarea germinativă a naturii, înțeleasă în succesiunea sa dialectică. Se are în vedere revelația mitologică de reintegrare într-o ambianță sacră, unde predomină armoniile primare, iar geniul popular contribuie la redarea „unei stări primare, geomorfe, a vieții pe pământ reprezentate prin asocierea vegetală” (Aurelia Rusu) și a luminii.

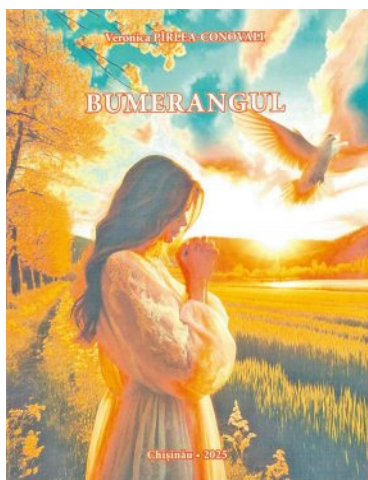
Într-un studiu de poezie și religie, Paul Claudel scria: „Credința în Dumnezeu permite proslăvirea. Proslăvirea este, poate, cel mai mare motor al poeziei, fiindcă ea este expresia nevoii celei mai profunde a sufletului, glasul bucuriei și al vieții, datorită întregii creații.” Acest „glas al bucuriei” persistă în toate rugăciunile și adresările nemijlocite către Maica Domnului, de aceea, în situația respectivă, și-a găsit expresie un sentiment plener de revigorare și jubilație sufletească, condensate într-un amalgam de stări sufletești alimentate de o irezistibilă sete de viață, de soare și cântec, dorința de purificare spirituală. Odată ce viața omului este marcată de niște ritmuri primare ale naturii, ea înclinând spre mișcare, vedem o evoluție continuă spre dimensiunile infinite ale cunoașterii, spre jubilația revelatoare a luminii, de unde pogoară harul dumnezeirii. Ideea de preamărire a vieții capătă o formă de plasare cosmică în acest spațiu sacralizat, este un cântec continuu al sufletului într-un moment de plenitudine sufletească. Or, sărbătorile Maicii Domnului sunt privite drept niște inmuri solare consacrate perenității vieții, iubirii, naturii, fiind confirmate actele ritualice fundamentale prin strămoșeasca lege a omeniei, a conviețuirii armonioase în societate, prin poziția înțeleaptă a poporului față de esențele primordiale ale existenței umane.

„Bumerangul” – o carte a curajului

Cartea doamnei Veronica Pîrlea-Conovali „Bumerangul” reușește să deschidă o nouă cale în proza ce s-a publicat până acum în Republica Moldova. Nu ne referim la metamodernismul literar. Nici la postmodernism – înțeles corect din punct de vedere teoretic și a nu se confunda cu neo-modernismul –, curent care pare, în ultimii ani, să-și fi pierdut din forță. Încercările de a încadra lucrarea într-un curent literar ne duc tocmai peste Oceanul Atlantic, la moștenirea culturală creată de fenomenul Gabriel García Márquez, prin capodopera sa „Un veac de singurătate”.

plu, are tonul și ritmul unui roman ce abordează lumea tenebrelor, recurgând la fraze scurte, tăioase, care surprind încă de la început prin aura lor mistică, deși, s-ar părea la prima vedere că prezintă un spațiu cotidian: „Alexandra urcă în autobuz. Se așază pe scaunul de la geam și privi în depărtare. Lacrimile îi curgeau șiroaie. Fața umflată, ochii roșii trădau o durere fără margini. Autocarul, între timp, se umplu de lume și șoferul de pe cursa Chișinău-Odesa anunță plecarea. Era

ultima cursă de noapte. În salon era frig. Cineva dintre pasageri ceru șoferului să pună un pic de căldură.”. Considerația că în lucrarea respectivă avem doar un fragment ce ține de domeniul mistic - dialogul cu Sănduța – ar fi greșită. Nuvela „Fratele” respectă o lege esențială a unui roman reușit: prezintă viața unui om în întregime. Prin urmare, prin extinderea și diversificarea planurilor, lucrarea are potențialul de a se transforma din nuvelă în roman, fiind importantă și prin faptul că prezintă o altă latură a dragostei, pe care, din nou, tradiția noastră a pus-o sub tabu.

În „Misterioasa moarte a doamnei Irina”, precum o sugerează și titlul, avem de a face cu un roman polițist. Doar că de această dată, nu Sherlock Holmes este cel care vine să facă dreptate, ci judecata morală internă a celor implicați în relatare.

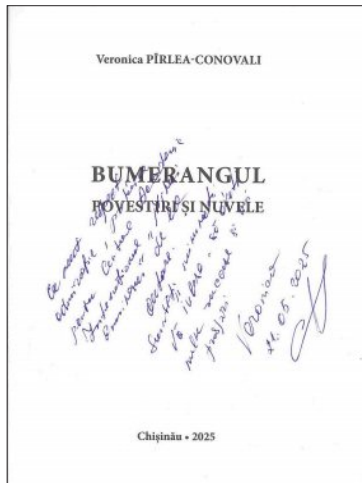
„Povestea de seară” începe ca un roman scris în cheie sămănătoristă. Am fost profund impresionat

de rafinamentul cu care autoarea stăpânește tehnica contrastelor dintre vechi și nou. Tehnica devine evidentă în personajul bunicuței, care vorbind cu nepoții ei (un alt element ce accentuează contrastul) îmbină reușit cuvintele cu tentă arhaică – „șezători”, „scărmanatul lăunii”, „flăcăi”, „lijanca” – cu termeni contemporani, precum „rol important”, „impresionat”, „considerați”.

Schimbând registrul, dar păstrând profunzimea mesajului, „Buna Vestire”, ca formă, este „de ultimă oră”. Acțiunea și ritmul celor relatate aparțin unui spațiu prin excelență cotidian. Mesajul la care poate ajunge cititorul, meditănd asupra evenimentelor relatate, e despre poarta infernului, care are mai multe chei, una dintre ele fiind alcoolul.

Impresionat este „Azilul de bătrâni”, precum foarte inspirată este și alegerea prenumelui Doina. Acesta e mai mult decât un nume. Doamna Moldovanu (nume ales, la rândul său, cu intenție), aflată de mulți ani peste hotare, poartă un dialog nu doar cu o veche cunoștință. Ea, de fapt, discută cu tradiția noastră, cu țara ei, cu tineretea dănsiei, toate regăsindu-se în cântecul doinei.

Această povestire, cât și aspectele elucidate mai sus, demonstrează că lucrarea doamnei Veronica Pîrlea-Conovali este una de maturitate, reprezentând un spațiu ce poate fi explorat încontinuu. Cartea e valoroasă și prin faptele istorice prezentate, uneori într-un ton

de anvergură didactică. În același timp, întâlnim denumiri de locuri, instituții și străzi din Moldova – un aspect deosebit de prețios pentru cultura noastră, mai ales în cazul unei eventuale traduceri a „Bumerangului”.

Prin curajul tematic, diversitatea stilistică și profunzimea simbolică, „Bumerangul” reprezintă o apariție cu adevărat originală în proza contemporană a Republicii Moldova. Deci, vă invităm la o lectură atentă. Cu siguranță, aveți ce descoperi!

Vlad BADRAJAN

Ce trebuie să știe părinții la început de an școlar

Începutul unui nou an școlar este un moment important pentru copii, dar și pentru părinți. Într-un articol publicat pe adevarul.ro, specialiști în educație și sănătate mintală subliniază că modul în care părinții îi susțin pe copii poate influența succesul lor pe termen lung.

Sprijinirea talentelor și intereselor copilului

Profesorul și inspectorul școlar general adjunct, Cristina Bălăucă, recomandă ca părinții să evite să proiecteze asupra copiilor propriile dorințe sau visuri neîmplinite. Copiii au aptitudini și interese proprii, iar forțarea lor să exceleze într-un domeniu care nu le place poate frustra dezvoltarea. Părinții ar trebui să observe ce le place și în ce domenii pot performa, oferindu-le susținerea necesară pentru a-și valorifica abilitățile. Potențialul unui copil trebuie descoperit și încurajat, căci lipsa susținerii poate reduce motivația acestuia.

Fără comparații și presiune exagerată

Psihiatra pediatrică, Maria Dardai, atrage atenția că nu este util ca părinții să compare copii între ei prin note, comportament sau rezultate la activități extrașcolare. Concurența poate fi benefică doar dacă este constructivă. Presiunea excesivă,

reproșurile nejustificate sau așteptările nerealiste pot afecta sănătatea mintală a copilului. Fiecare elev are propriul ritm de învățare și propriile resurse, iar părinții trebuie să accepte unicitatea acestuia, oferindu-i sprijin și încurajare.

Activități extrașcolare echilibrate

Cristina Bălăucă recomandă ca părinții să nu suprasolicite copiii cu activități extrașcolare. Este important ca elevii să aibă libertatea de a alege ce activități îi interesează, astfel încât acestea să nu interfereze cu temele, timpul de odihnă și relaxare. Dacă un copil dorește să renunțe la o activitate care îl suprasolicite, părinții vor respecta această alegere.

Educația nu se rezumă doar la note sau performanțe academice, ci și la descoperirea talentelor, dezvoltarea intereselor și construirea încrederii în sine. Părinții joacă un rol esențial în ghidarea copiilor, oferindu-le libertatea de a alege și sprijinul necesar pentru a-și urma propriul drum.

CONCURS

Ministerul Educației și Cercetării anunță concurs pentru ocuparea unor funcții vacante de:

- director al Școlii Sportive Specializate de Haltere din Cahul;
- director al Liceului Republican de Muzică „Serghei Rahmaninov”;
- director al Școlii Profesionale din Nisporeni.

Informațiile cu referire la funcțiile vacante și condițiile de participare la concurs pot fi accesate de pe site-ul www.mec.gov.md

Telefoane de contact: 022 233 560; 022 233 320.

Univers Pedagogic *pro*

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2

E-mail: univers2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 2295

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ȘEF	► Oxana Parașciuc
REDACTOR PRINCIPAL	► Iulian Bogatu
REPORTER	► Silvia Țurcan
CORECTOR	► Elvira Țăganaș-Pânte
MACHETATOR	► Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>